

WPROWADZENIE

Na 11 października 2012 r., w pięćdziesiątą rocznicę otwarcia Soboru Watykańskiego II i 20 lat po opublikowaniu przez Jana Pawła II Katechizmu Kościoła katolickiego, papież Benedykt XVI zaplanował rozpoczęcie Roku Wiary. W zapowiadającym go motu proprio *Porta fidei* papież napisał, że czas ten to zaproszenie do ponownego odkrycia treści wiary, którą wyznajemy, i zastanowienia się nad samym jej aktem (*Porta fidei* 9). Przypomniwał on równocześnie, że próg wiary przekracza się, „kiedy głoszone jest słowo Boże, a serce pozwala się kształtować łaską, która przemienia” (*Porta fidei* 1). Rok wiary to zatem szczególna okazja do odkrycia smaku karmienia się słowem Bożym wiernie przekazywanym przez Kościół (*Porta fidei* 3). Ostatecznie intensywna refleksja nad wiarą ma nam pomóc w stawaniu się bardziej świadomymi swojej chrześcijańskiej tożsamości oraz ożywić nasze przywiązanie do Ewangelii (*Porta fidei* 8).

Wpisując się w zaproponowany Kościołowi powszechnemu przez Benedykta XVI program Roku Wiary, Instytut Nauk Biblijnych KUL w dniach 18-19 października 2012 r. zorganizował VIII Międzynarodowe Dni Biblijne pt. „Od wiary Abrahama do wiary Kościoła”. Ich celem było spojrzenie na biblijne korzenie naszej wiary, na język, którym się ona wyraża, oraz na wielkich bohaterów wiary Starego i Nowego Testamentu, jak Noe, Abraham, św. Piotr i św. Paweł. W trakcie trwania Dni Biblijnych podjęto refleksję nad rozwojem depozytu wiary, nad relacją między wiarą i poznaniem oraz nad problemem niewiary i zagrożeniami, jakim wiara musi stawiać czoła. Międzynarodowe sympozjum zgromadziło licznych prelegentów i słuchaczy z różnych ośrodków zagranicznych (Włochy, Węgry, Słowacja) i krajowych (Lublin, Wrocław, Katowice, Kraków). Gościem honorowym był prof. Jean Louis Ska z Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie.

Kolejny tom *Analecta Biblica Lublinensia*, który oddajemy do rąk czytelnika, jest owocem sesji naukowej, a zawarte w nim artykuły to przepracowane i rozszerzone wystąpienia prelegentów Jesiennych Dni Biblijnych. Zostały one ułożone w kolejności alfabetycznej, według nazwisk. W pierwszym artykule, pt. „Przyczyny rozwoju wiary w grzeszne anioły w judaizmie okresu Drugiej Świątyni” ks. dr hab. Henryk Drawnel przedstawia najnowsze teorie dotyczące genezy żydowskiej literatury apokaliptycznej, ukazuje związek między *Księgą Henocha* a literaturą pisma klinowego oraz analizuje mit o upadłych aniołach (*1 Hen* 6–11), dostrzegając w nim żydowską polemikę ze środowiskami religijnymi Babilonii okresu perskiego i hellenistycznego. W kolejnym artykule, „Abraham w Psalterzu”, ks. Mariusz Górny analizuje Ps 47 i 105 jako części końcowego zamysłu redakcyjnego psalterza i ukazuje rolę Abrahama w redefinicji przymierza z JHWH i tożsamości Izraela. Według autora odwołanie do Abrahama relatywizuje kryterium genealogiczne

przynależności do ludu JHWH oraz pozwala przenieść na szczególne postacie ludu Izraela, a także na cały lud, prerogatywy królewskie związane z Dawidem i jego dynastią. W artykule „«W Chrystusie Jezusie ani obrzezanie, ani jego brak nie mają żadnego znaczenia, tylko wiara» (Ga 5,6). Wiara Szawła faryzeusza – wiara Pawła apostoła pogan”, s. prof. dr hab. Ewa J. Jezierska analizuje z kolei wiarę Szawła, faryzeusza, i Pawła, ucznia Chrystusa oraz bada zwroty *en Christo, eis Christon, i syn Christo* stosowane przez Pawła dla opisanego wiary chrześcijanina.

W dalszej części ks. dr hab. Jan Klinkowski w artykule „Wyznanie wiary Piotra (Mt 16,13-20) w kompozycji Ewangelii” bada, w jaki sposób ewangelista przedstawia prawdę o Jezusie Mesjaszu i Synu Bożym oraz miejsce, jakie w strukturze Ewangelii synoptycznych zajmuje wyznanie Piotra. W artykule „Walka o integralną wiarę chrystologiczną w Pierwszym Liście św. Jana w kontekście historii wspólnoty Janowej” ks. dr Adam Kubiś analizuje z kolei słownictwo związane z wiarą w kontekście sporów toczących się wewnątrz wspólnoty Janowej. Według autora grupa secesjonistów wierzyła, że rola Jezusa ograniczyła się do wylania Ducha i że wierzący, otrzymawszy Ducha, swym statusem nie różnili się znacząco od Chrystusa. Następnie ks. dr hab. Artur Malina w artykule „Jezus jako wierzący (Mk 9,23)?” zastanawia się, czym wiara Jezusa różni się od wiary uczniów. Autor konstatuje, że w Ewangelii wg św. Marka Mistrz przedstawiany jest nie jako „wierzący”, lecz raczej jako ten, którego czyny i słowa budzą wiarę. Z kolei dr hab. Krzysztof Mielcarek w artykule „Wiara pogan w trzeciej Ewangelii (Łk 7,1-10)” analizuje metodą narratywną perykopę o uzdrowieniu sługi rzymskiego setnika. Autor kontestuje charakter narracji pojmowanej jako opowiadanie o cudzie (*Wundergeschichte*) i eksponuje pojawiającą się tu klasyczną dla Łukasza teologię wiary oraz Słowa.

W dalszej części w artykule „Funkcja wyznań nieporównywalności Boga w Ps 71, 77 i 86” dr Mykhaylyna Kl'usková bada wyżej wymienione psalmy będące przykładem lamentacji indywidualnej oraz określa funkcję, jaką pełnią w nich wyznania o nieporównywalności Boga. Autorka stwierdza, że ożywiają one u modlącego się doświadczenie Boga jako ciągle działającego Zbawcy, Władcy i Stwórcy, dając nadzieję, że tenże Bóg może zmienić dramatyczną sytuację człowieka. W artykule „Ojciec naszej wiary: Abraham a może Noe?” dr Krzysztof Napora SCJ zadaje z kolei pytanie, czy Noe wymieniony jako bohater wiary w Syr 44,17-18 i Hbr 11,7 może być nazwany „ojcem naszej wiary”. Według autora zbyt uniwersalność tej postaci biblijnej stała się przeszkodą w przyjęciu jej za model wiary w kręgach żydowskich, co z kolei stanowi zachętę dla chrześcijan do odkrycia w Noem dostępnego dla wszystkich wzorca wiary.

W kolejnym artykule, „Aktualizująca metoda interpretacji Starego Testamentu w Dz 4,23-31 jako wyraz wiary i przyczynek do jej wzrostu”, dr Piotr Nyk OCD prezentuje Łukasową lekturę Psalmu 2,1-2 we wspólnocie przeżywającej prześladowania ze strony zwierzchników żydowskich. Aktualizująca metoda czytania Ps 2,1-2, wyeksponowana przez autora, ukazuje wiarę w głębokie utożsamienie Kościoła z dziełem Chrystusa Mesjasza oraz konieczność wypełnienia i kontynuacji tej samej misji głoszenia słowa Bożego. Dalej, w artykule „Zagrożenia wiary i sposoby

ich przewycięzania w świetle listów do Kościołów (Ap 2–3)”, ks. dr Tomasz Siemieniec analizuje zewnętrzne (prześladowania) i wewnętrzne (wiara fasadowa, fałszywa nauka, brak zaufania Jezusowi) zagrożenia wiary Kościoła. Wydobywa także z Ap 2–3 receptę na ich przewycięzenie: wytrwałość w ucisku, *metanoia*, powrót do ortodoksyjnej nauki oraz odnowienie żywej więzi z Chrystusem.

Przechodząc do wykładu honorowego gościa Jesiennych Dni Biblijnych 2012, w artykule „Abramo e Ulisse: la fede e il viaggio senza ritorno” prof. Jean Louis Ska SJ analizuje historię Abrahama, porównując go z homeryckim bohaterem Odyseuszem. Obie postacie połączone epickim wątkiem wędrówki dzieli odmienne uniwersum wartości świata biblijnego, który w przeciwieństwie do Greków, nie waha się ukazać słabości Abrahama, eksponując przy tym bliskiego Boga – ludzkiemu światu, błogosławiącego i zapraszającego do przygody wiary Boga. W kolejnym artykule zamieszczonym w języku włoskim, „Il vocabolario biblico sulla fede (*aman; batach; pisteuo* etc.). Un confronto con il linguaggio ellenistico, e con il linguaggio del giudaismo intertestamentario”, J.E. dr János Székely przedstawia przegląd biblijnego słownictwa związanego z wiarą, sytuując go na tle filozofii greckiej i literatury międzytestamentalnej. Wiara w Starym Testamencie przybiera konotacje bezpieczeństwa, z jakim dziecko chroni się w ramionach matki, czy ufne go powierzenia się logice Bożego planu zbawienia, zaś w Nowym Testamencie wiąże się ściśle z osobistym przeżyciem tajemnicy Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego.

W kolejnej części ks. dr Wojciech Węgrzyniak w artykule „Głupota niewiary” analizuje Ps 14, Mdr 13 i Rz 1 pod kątem występującego w nich słownictwa związanego z „głupotą niewiary”. Implikuje ono brak konsekwencji i logiki w myśleniu niewierzących i stanowi wyzwanie oraz problem pastoralny w dialogu ze światem, na które autor stara się udzielić odpowiedzi. Wreszcie ostatni artykuł, ks. prof. dr hab. Henryka Witczyka, „«Myśmy uwierzyli i poznali [...]» (J 6,69). Rola poznania i wiary w kreowaniu komunii z Jezusem – Panem”, przybliży związek między wiarą i poznaniem. Jak ukazuje to autor, Ewangelia Jana przedstawia wiarę jako przewodniczkę do innego rodzaju poznania, którego przedmiotem jest świat nadprzyrodzony, Jezus z Nazaretu objawiający się jako Syn Boży.

Zaledwie pobieżna charakterystyka zawartych w tym tomie artykułów pozwala dostrzec kreatywność ich autorów i aktualność prezentowanych przez nich tematów. Czytając poszczególne teksty, można docenić warsztat piszących, ich wnikliwe analizy egzegetyczne oraz różnorodne metody czytania Pisma Świętego. Wszystkie artykuły koncentrują się na temacie wiary badanej pod kątem treści, form przekazu oraz tworzącej się dzięki niej więzi między Bogiem a człowiekiem. Oddając w ręce czytelników obecny tom *Analecta Biblica Lublinensia*, który jest owocem sympozjalnych prelekcji oraz dyskusji, mamy nadzieję, że będzie on cenną pozycją nie tylko dla biblistów i teologów poszukujących wartościowych artykułów związanych z zagadnieniem wiary, ale także dla studentów i miłośników Biblii pragnących poszerzyć swoją wiedzę na temat sposobów czytania Pisma Świętego i odnajdywania w nim inspiracji dla pogłębionego chrześcijańskiego życia.

Redaktor
Ks. dr Marcin Kowalski